

ZAKON
O OBLIGACIONIM
ODNOSIMA

Aktuelna sudska praksa I

Prvo izdanje

SADRŽAJ

ZAKON O OBLIGACIONIM ODNOSIMA AKTUELNA SUDSKA PRAKSA I

ČLAN 3	
SLOBODA UREĐIVANJA OBLIGACIONIH ODNOSA	29
▪ Višestruko otuđenje iste nepokretnosti	29
▪ Pravo svojine na nepokretnosti na osnovu pravnog posla	30
ČLAN 4	
SAVJESNOST I POŠTENJE	33
▪ Neograničena odgovornost vlasnika za obaveze društva - zloupotreba svojstva pravnog lica i postupak dobrovoljne likvidacije	33
ČLAN 12	
NAČELO SAVESNOSTI I POŠTENJA	36
▪ Načelo savjesnosti i poštenja	36
ČLAN 13	
DISPOZITIVNI KARAKTER ODREĐABA ZAKONA	38
▪ Dispozitivni karakter odredaba Zakona o obligacionim odnosima	38
ČLAN 20	
DISPOZITIVNI KARAKTER ODREĐABA ZAKONA	40
▪ Dispozitivni karakter odredaba zakona o obligacionim odnosima	40
ČLAN 20	
OBAVEZNO ZAKLJUČENJE I OBAVEZNA SADRŽINA UGOVORA	41
▪ Obaveza zaključenja ugovora	41
▪ Nepostojanje obaveze zaključenja ugovora	42
ČLAN 23	
PREGOVORI	44
▪ Pregovori koji prethode ugovoru sa odložnim uslovom	44
▪ Pregovori kao institut dogovaranja	45
ČLAN 25	
PONUĐA	47
▪ Pravno dejstvo ponude i prodaja imovine stečajnog dužnika ispod tržišne cijene	47

ČLAN 28	
SLANJE KATALOGA I OGLASA	49
▪ Poziv na ponudu	49
ČLAN 35	
SLANJE KATALOGA I OGLASA	50
▪ Javni poziv za prikupljanje ponuda	50
ČLAN 40	
PREDUGOVOR	51
▪ Zaključenje glavnog ugovora sa privremenim zastupnikom	51
▪ Promijenjene okolnosti nakon zaključenja predugovora	52
▪ Obaveza zaključenja ugovora pod uslovima iz predugovora	53
▪ Pravno dejstvo predugovora	54
▪ Raskid predugovora	55
▪ Nalaganje zaključenja ugovora od strane suda	56
▪ Preinačenje tužbe	57
▪ Izmjena okolnosti nakon zaključenja predugovora	57
▪ Forma predugovora	59
▪ Utvrđivanje prava svojine na osnovu zaključenog predugovora o prodaji nepokretnosti	59
ČLAN 45	
PREDUGOVOR	61
▪ Predugovor ne oslobađa izvršenja istog	61
▪ Forma predugovora kao uslov punovažnosti	62
▪ Nepodoban pravni osnov za sticanje prava svojine	63
▪ Obaveza zaključenja glavnog ugovora	66
▪ Raskid predugovora	66
ČLAN 42	
NIŠTAVOST UGOVORA ZBOG PREDMETA	68
▪ Ništavost izjave o kompenzaciji	68
▪ Ništavost ugovora potpisanog poslije otvaranja stečaja	68
ČLAN 45	
ODREDIVOST PREDMETA OBAVEZE	70
▪ Ništavost ugovora zbog neodredivosti predmeta obaveze	70
▪ Neodređenost predmeta ugovora	71
ČLAN 50	
KAD JE PREDMET ODREDIV	73
▪ Prodaja imovine stečajnog dužnika	73
ČLAN 46	
DOPUŠTEN OSNOV	75
▪ Nedopušten osnov aneksa ugovora	75

ČLAN 51	
DOPUŠTEN OSNOV.....	76
▪ Nedopušten osnov kod ugovora o poklonu.....	76
ČLAN 47	
NIŠTAVOST UGOVORA ZBOG OSNOVA.....	78
▪ Pravni interes povjerioca prodavca za utvrđenje ništavosti ugovora o kupoprodaji.....	78
▪ Otvaranje stečajnog postupka nad hipotekarnim dužnikom.....	79
▪ Ništavost ugovora kada ugovor ostane bez osnova.....	81
ČLAN 52	
NIŠTAVOST UGOVORA ZBOG OSNOVA.....	83
▪ Ništavost ugovora zbog nedopuštenog osnova.....	83
ČLAN 48	
POBUDE ZA ZAKLJUČENJE UGOVORA.....	84
▪ Postojanje nedopuštene pobude.....	84
ČLAN 53	
NIŠTAVOST UGOVORA ZBOG OSNOVA.....	85
▪ Pobude iz kojih je ugovor zaključen.....	85
▪ Nedopuštena pobuda za zaključenje ugovora o prodaji.....	86
▪ Nedopuštena pobuda kao razlog ništavosti ugovora o doživotnom izdržavanju.....	88
ČLAN 49	
UGOVOR POSLOVNO NESPOSOBNOG LICA.....	89
▪ Ugovor poslovno nesposobnog lica.....	89
ČLAN 56	
UGOVOR POSLOVNO NESPOSOBNOG LICA.....	91
▪ Ugovor poslovno nesposobnog lica.....	91
▪ Ništavost ugovora o poklonu koji je zaključilo lice koje nema po- slovnu sposobnost.....	92
ČLAN 53	
PRIJETNJA I PRINUDA.....	94
▪ Upotreba sile prema ugovornoj strani kao razlog ništavosti ugovora.....	94
▪ Uslovi za rušljivost ugovora.....	96
ČLAN 54	
BITNA ZABLUDA.....	98
▪ Poništaj ugovora o kreditu zbog bitne zablude.....	98
▪ Poništaj sporazuma o prestanku radnog odnosa zbog bitne zablude.....	99
▪ Poništaj negativne nasljedničke izjave.....	100
▪ Poništaj ugovora zbog bitne zablude.....	102

ZAKON O OBLIGACIONIM ODNOSIMA

AKTUELNA SUDSKA PRAKSA I

Član 3

SLOBODA UREĐIVANJA OBLIGACIONIH ODNOSA

VIŠESTRUKO OTUĐENJE ISTE NEPOKRETNOSTI

U situaciji višestrukog otuđenja iste nepokretnosti, o jačem pravu treba odlučiti ocjenom savjesnosti sticalaca.

U postupku je utvrđeno da je tužilac zaključio ugovor o kupoprodaji nepokretnosti dana 18.02.2004. godine, koji su stranke ovjerile pred sudom 21.02.2008. godine, kojim je od prvotuzenog kupio parcelu 720, površine 4200 m², za kupoprodajnu cijenu od 2.000,00 €.

Stranke su u ugovoru označile granice kupljene površine i saglasile se da je spornu parcelu prodavac naslijedio, a uknjižen je u posjedovnom listu br. 405 KO Donji Zagarač, u idealnom dijelu od 15/48.

Odredbom čl. 7 ugovora prodavac je dao saglasnost kupcu da pravo iz ugovora uknjiži bez njegovog daljeg učešća.

Dalje je utvrđeno da je ugovorom zaključenim između tuženih od 02.04.2008. godine prvotuzeni prodao suvlasnički udio 15/48 nepokretnosti upisanih u ln. br. 405 KO Donji Zagarač drugotuzenom, kao kupcu.

Ugovorne strane su u ugovoru naznačile da je dio parcele 720 u površini od 4200 m² kupio ranije tužilac po zaključenom ugovoru od 18.02.2004. godine.

Kasnijim aneksom kupoprodajnog ugovora tuženi su izvršili promet i dijela parcele koja je bila predmet ranijeg ugovora između tužioca i prvotuzenog. Drugotuzeni je izvršio uknjižbu svog prava na kupljenim nepokretnostima u javne knjige.

Odlučujući u ovom sporu o zahtjevu tužioca za utvrđenje prava svojine na nepokretnosti koja je bila predmet ugovora koji je zaključio sa prvotuzenim nižestepeni sudovi su zaključili da tužilac nije svoje pravo upisao u katastar nepokretnosti, pa u smislu odredbi čl. 84 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima, odnosno čl. 33. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa koji je važio u vrijeme zaključenja ugovora, nije stekao pravo svojine na osnovu pravnog posla.

Iz navedenog tužbeni zahtjev je odbijen kao neosnovan.

Po nalaženju ovog suda, zbog pogrešnog pravnog pristupa nižestepeni sudova došlo je do pogrešne primjene materijalnog prava u ovom sporu, što ima za posledicu nedovoljno utvrđeno činjenično stanje. Nesumnjivo je da je nepokretnost koja je predmet zahtjeva bila predmet dvostruke prodaje.

Takva pravna situacija nije regulisana posebnim propisima već se razrješava primjenom načela pravičnosti, savjesnosti, poštenja i zabrane zloupotrebe prava, koja predviđa ZOO ("Sl. list SFRJ", br. 29/78 i 39/85) u odredbama čl. 10, čl. 12 i

čl. 13 i sada važeći ZOO u odredbama čl. 3, čl. 4 i čl. 6. Navedeno podrazumijeva da u situaciji višestrukog otuđenja iste nepokretnosti o jačem pravu treba odlučiti ocjenjujući savjesnost sticalaca.

Naime, nižestepeni sudovi su morali ispitati savjestnost oba sticaoca iz navedenih ugovora o prodaji - tužioca i drugotuženog. Naime, tužilac je tvrdio da mu je prodavac - prvotuženi predao nepokretnost u državinu i da je isplatio kupoprodajnu cijenu, što bi upućivalo na zaključak da je ugovor izvršen.

Iz samog ugovora vidljivo je da je ovjera potpisa ugovorača uslijedila duže vrijeme nakon što su stranke isti zaključile.

Međutim, prvostepeni sud nije ispitivao razloge za to, niti je na pravilan način cijenio činjenicu da su tuženi u osnovnom ugovoru koji su zaključili isključili kao predmet prodaje upravo dio parcele koja je bila predmet ugovora između tužioca i prvotuženog. Tek kasnije zaključenim aneksom ugovora tuženi su izvršili promet i ovog dijela nepokretnosti, koju činjenicu su sudovi bili dužni cijeniti u smislu ocjene savjesnosti ovih ugovornih strana.

Nije dovoljna za razrješenje ovog spora samo činjenica o nedostatku uknjižbe tužioca u javne knjige, jer je očigledno iz sadržine spisa da je njegov zahtjev odbijen od strane upravnog organa upravo iz razloga što je treće lice već bilo upisano na spornoj nepokretnosti.

Navedeno podrazumijeva da se u postupku mora na pouzdan način utvrditi savjesnost svih ugovornih strana, kako bi se pravilnom primjenom pravila o jačem pravu uz poštovanje načela poštenja i savjesnosti odlučilo u ovom sporu.

Ovo posebno poštujući načelo zloupotrebe prava koje podrazumijeva da nesa- vjesni sticalac koji je kasnije zaključio pravni posao i ishodio upis u zemljišnu knjigu, nema jači pravni osnov u odnosu na sticaoca koji je savjestan ali mu nedostaje upis u javnu knjigu.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 86/17 od 16.02.2017. godine

PRAVO SVOJINE NA NEPOKRETNOSTI NA OSNOVU PRAVNOG POSLA

Ocjena valjanosti sticanja prava svojine na nepokretnostima na osnovu pravnog posla prosuđuje se prema savjesnosti kupca, što podrazumijeva da se savjesnost kupca ispituje ne samo s pozivom na pouzdanje u apsolutnu tačnost zemljišno knjižnog upisa, već je kupac dužan da sa dužnom pažnjom i provjerom na adekvatan način utvrdi da li je zemljišno knjižni vlasnik i stvarni vlasnik na nepokretnosti.

Tužbenim zahtjevom u ovom sporu tužilje su tražile da se utvrdi njihovo pravo svojine na nepokretnostima bliže označenim u izreci prvostepene presude, na kojima je uknjižen tuženi u ln br. 247 KO Lješevići, kao nosilac prava svojine u

obimu 1/1. Traženo pravo svojine tužilje su temeljile na nasleđu svojih pravnih prethodnika, za koje su tvrdile da su bili nosioci tog prava.

Iz izvedenih dokaza u postupku pred prvostepenim sudom, nižestepeni sudovi su zaključili da kat. parcela br. 19 odgovara starim čest. zem. 956 i 968 KO Lješevići.

Prema izvodu ZU 239 KO Lješevići, u "A" listu, kao prvo i drugo zemljišnoknjižno biće evidentirane su čest. zem. 956 i 968, u "B" listu navedeno da se na osnovu zapisnika br. 117 i faktičkog posjeda uknjižuje pravo vlasništva prvog, drugog i trećeg zemljišnoknjižnog bića u korist M. N. pok. Đ. i M. I. pok. Đ. za po 1/2 idealnog dijela. Ovo je bio početni upis, a zatim sledeći upis 1929. godine, na osnovu dosudnice iz 1925. godine, kada se pripadajuće pravo svojine od 1/2 prvog i drugog bića M. I. uknjižuje u korist M. J. udove I. za 1/4 i M. M. za 3/4. Sledeći upis iz 1941. godine, na osnovu dopunidbene dosudnice iz 1933. godine, uknjižuje se pravo svojine od 1/2 koje pripada M. N. na korist M. M. za 2/8, T. M. za 3/8 i M. M. za 3/8 idealnog dijela. Zadnji upis od 1956. godine izvršen je na osnovu rješenja NO Opštine Kotor br. 6229 od 19.04.1956. godine, kada pravo svojine od 3/8 od 1/2 prvog i drugog zemljišno knjižnog bića koje je pripadalo M. M. uknjiženo u korist opštenarodne imovine sa pravom upravljanja Opštine Kotor.

Iz ovako utvrđene hronologije upisa spornih nepokretnosti nižestepeni sudovi su zaključili da su tužilje dokazale pravo svojine pravnih prethodnika, a time svoje pravo iz osnova nasleđa, zbog čega su tužbeni zahtjev usvojili i odlučili na način kako to proizilazi iz izreke prvostepene presude.

Po nalaženju ovog suda, zaključak nižestepenih sudova se, za sada, ne može prihvatiti kao pravilan.

Tuženi je u ovom sporu tvrdio da je nepokretnost pribavio ugovorom o kupoprodaji zaključenim 19.04.2006. godine sa prodavcem R. S., na kojem su ovjereni potpisi ugovarača. Dokazivao je da je prodavac svojinu na prodatim nepokretnostima pribavio ugovorom o poklonu zaključenim sa svojim ocem R. V., koji je bio upisan kao nosilac prava svojine na kat. parceli br. 19 KO Lješevići.

Dalje je dokazivao da je postojalo pravo svojine ranijeg prethodnika R. S. po osnovu nasleđa iza smrti R. Đ., a osnov sticanja R. Đ. je ugovor iz 1926. godine kojim su nepokretnosti kupljene od M. N. Đ.

Tuženi je posebno ukazivao da su sporne nepokretnosti bile u državini njegovih prethodnika i njegovoj preko 90 godina, da državinu niko nije ometao, niti osporavao pravo vlasništva na ovim nepokretnostima.

U svojinskoj parnici vlasnik koji pretenduje na svojinska ovlašćenja na stvari mora dokazati da je stvar koju zahtijeva njegova svojina, a takođe mora dokazati postojanje svih relevantnih pravnih činjenica na osnovu kojih je stekao konkretno pravo svojine, i nije dovoljno samo pozivanje na osnov sticanja.

U slučaju originarnog sticanja, tj. sticanja od pravnog prethodnika, vlasnik mora da dokaže da je ispunio uslove za sticanje prava svojine na ovaj način, odno-

sno da je njegov pravni prethodnik imao ta prava.

Opšte je pravilo imovinskog prava da se stvari koje imaju vlasnika pribavljaju u svojinu kada se punovažnim pravnim poslom i zakonitim načinom prenese od vlasnika na sticaoca i niko ne može na drugog prenijeti više prava nego što sam ima. U vezi sa navedenim, po mišljenju ovog suda, nižestepeni sudovi su u ovom sporu morali ispitati savjesnost tuženog kao sticaoca.

Zakon o osnovama svojinsko - pravnih odnosa, koji je bio u primjeni u vrijeme kada je tuženi zaključio pravni posao-ugovor o kupoprodaji, u čl. 33. predviđao je da se pravo svojine na nepokretnosti na osnovu pravnog posla stiče upisom u javnu knjigu ili na drugi odgovarajući način određen zakonom, što na identičan način reguliše i Zakon o svojinsko-pravnim odnosima u čl. 84.

Međutim, ocjena valjanosti sticanja prava svojine na nepokretnostima na osnovu pravnog posla prosuđuje se prema savjesnosti kupca. To podrazumijeva da se savjesnost kupca u sticanju ispituje ne samo s pozivom na pouzdanje u apsolutnu tačnost zemljišnoknjižnog upisa, već je kupac dužan da sa dužnom pažnjom i provjerom na adekvatan način utvrdi da li je zemljišnoknjižni vlasnik i stvarni vlasnik nepokretnosti. Ukoliko je kupac znao, ili mogao znati da prodavac nije i stvarni vlasnik nepokretnosti, shodno načelima savjesnosti, poštenja i načelu zabrane zloupotrebe prava predviđenih u čl. 10, 12 i 13 ranijeg ZOO i čl. 4. st. 2 Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa, odnosno čl. 3, 4 i 6. važećeg ZOO i čl. 5 Zakona o svojinsko-pravnim odnosima, smatraće se nesavjesnim.

Jer, sticalac koji se ponašao suprotno načelima u zasnivanju ugovornih odnosa i ostvarenju stvarnih prava ne može se smatrati savjesnim, pa u tom smislu nesavjestan kupac po pravnom poslu ne može imati valjan osnov sticanja, bez obzira na to što je zaključio ugovor kao valjan pravni posao i što mu je nepokretnost predata u državinu. Shodno navedenom, u konkretnom sporu izostalo je utvrđenje da li je tuženi bio savjestan pri zaključenju ugovora o prodaji sa R. S. 2006. godine.

Jer, ukoliko je tuženi bio savjestan, na njegovoj strani ostvario se osnov sticanja i u slučaju da je nepokretnost pribavio od nevlasnika koji je bio uknjižen u javnim knjigama.

Osim navedenog, po nalaženju ovog suda, nižestepeni sudovi nijesu u dovoljnoj mjeri i pravilno ispitati da li je prethodnik tuženog spornu nepokretnost stekao od istog uknjiženog imaoaca - M. Đ. ugovorom iz 1929. godine, a ovo imajući u vidu da se i tužioci i tuženi, pri dokazivanju kontinuiteta u sticanju pozivaju na svojinska prava M. Đ.

Tuženi se u ovom sporu branio i prigovorom da, u slučaju nevaljanosti sticanja po pravnom poslu, sporna imovina pribavljena održajem, o čemu nižestepene presude ne sadrže valjane i jasne razloge, osim konstatacije da državina nije bila savjesna.

Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 953/14 od 02.12.2014. godine

Član 4

SAVJESNOST I POŠTENJE

NEOGRANIČENA ODGOVORNOST VLASNIKA ZA OBAVEZE DRUŠTVA - ZLOUPOTREBA SVOJSTVA PRAVNOG LICA I POSTUPAK DOBROVOLJNE LIKVIDACIJE

Da bi se utvrdila neograničena odgovornost vlasnika za obaveze društva potrebno je da postoji zloupotreba svojstva pravnog lica, postojanje štete za povjerioca i uzročna veza između postupanja koje predstavlja zloupotrebu i prouzrokovanje štete. Odgovorna lica zbog zloupotrebe pravne ličnosti su vlasnici društva - akcionari, članovi u društvu sa ograničenom odgovornošću i komanditori u komanditnom društvu. Dobrovoljna likvidacija može se sprovesti po skraćenom postupku, ako poslije donošenja odluke o dobrovoljnoj likvidaciji svi akcionari daju na sudu ovjerene izjave da su izmirene sve obaveze društva prema povjericima uključujući i obaveze prema zaposlenima.

Prvostepeni sud je odbio kao neosnovan tužbeni zahtjev smatrajući da je postupak dobrovoljne likvidacije "H." DOO P., sproveden u skladu sa zakonom i da činjenica što su maloprodajni objekti, koji su poslovali u sastavu tog društva, nastavili da posluju u sastavu trećetuženog ne predstavlja zloupotrebu ograničene odgovornosti, jer su sve obaveze između tih društava izmirene.

Odlučujući o žalbi tužioca drugostepeni sud je u odnosu na prvotuženu i drugotuženog preinačio prvostepenu presudu i usvojio tužbeni zahtjev.

Drugostepeni sud smatra da je dobrovoljna likvidacija "H." DOO P., sprovedena po skraćenom postupku, pa da prvotužena i drugotuženi u skladu sa članom 24a stav 2 Zakona o privrednim društvima odgovaraju neograničeno solidarno za obaveze društva tri godine nakon brisanja društva iz CRPS-a.

Ovakvo shvatanje drugostepenog suda nije pravilno i zasnovano je na pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

Prema odredbi člana 24a stav 1 Zakona o privrednim društvima ("Sl. list RCG", br. 6/02, "Sl. list CG", br. 17/07, 80/08), koje odredbe se u skladu sa čl. 79 st. 1 istog zakona shodno primjenjuju na društvo sa ograničenom odgovornošću, dobrovoljna likvidacija može se sprovesti po skraćenom postupku, ako poslije donošenja odluke o dobrovoljnoj likvidaciji svi akcionari daju na sudu ovjerene izjave da su izmirene sve obaveze društva prema povjericima uključujući i obaveze prema zaposlenima.

Iz utvrđenih činjenica proizilazi da dobrovoljna likvidacija "H." DOO P. nije sprovedena po skraćenom postupku jer prvotužena kao jedini član toga društva nije dala na sudu ovjerenu izjavu da su izmirene sve obaveze prema povjericima.

Postupak dobrovoljne likvidacije sproveden je po redovnom postupku u smislu člana 24 Zakona o privrednim društvima i imenovan likvidator koji je trebao da sprovede likvidaciju.

Osim toga, tužbeni zahtjev zasnovan je na činjenicama da su prvotužena i drugotužena zloupotrijebili svojstvo pravnog lica "H." DOO P., u smislu čl. 4 st. 2 ZOO, na način što su onemogućili tužioca da naplati svoje potraživanje dosuđeno pravosnažnom presudom prvostepenog suda, P. br. 1129/10 od 12.07.2012. godine, time što su u toku tog postupka raspolagali imovinom tog društva i prenijeli poslovanje tog društva na novoosnovano društvo, a potom sprovedli postupak likvidacije, u namjeri da onemoguće namirenje potraživanja po toj presudi.

Slijedom navedenog, drugostepeni sud sporni odnos nije mogao raspraviti primjenom pravila iz člana 24a Zakona o privrednim društvima.

Zaključivanje prvostepenog suda da ne postoji zloupotreba svojstva pravnog lica za sada se ne može prihvatiti.

Institut "probijanja pravne ličnosti" predstavlja sredstvo zaštite interesa povjericilaca jer uspostavlja odgovornost vlasnika za obaveze društva, koji su protivno dobroj poslovnoj praksi, zabrani prouzrokovanja štete, zloupotrebljavajući svoj položaj u društvu da kao vlasnici ne odgovaraju za obaveze društva onemogućili povjerioca da namiri svoje potraživanje iz imovine društva.

Prema odredbi člana 4 stav 1 Zakona o privrednim društvima odgovorna lica za probijanje pravne ličnosti su vlasnici društva - akcionari u akcionarskom društvu, članovi u društvu sa ograničenom odgovornošću i komanditori u komanditnom društvu. Zloupotrebom ograničene odgovornosti u smislu čl. 4 st. 2 navedenog zakona smatra se miješanje imovina, odnosno sredstava vlasnika i društva, lažna ili prevarna registracija, propuštanje vođenja propisane evidencije, propuštanje dostavljanja podataka CRPS, neadekvatnu kapitalizaciju ili osiguranje koje ne odgovara stepenu rizika u vezi sa djelatnošću određenog društva.

Da bi se utvrdila neograničena odgovornost vlasnika za obaveze društva potrebno je da postoji zloupotreba svojstva pravnog lica postojanje štete za povjerioca i uzročna veza između postupanja koje predstavlja zloupotrebu i prouzrokovanje štete. Na tužiocu je teret dokazivanje ispunjenosti svih ovih uslova.

Ako nemogućnost namirenja potraživanja iz imovine društva nije nastala kao posljedica zloupotrebe i prevarnog ponašanja, povjericilac nema pravo da zahtijeva naknadu štete od vlasnika, odnosno da sud utvrdi neograničenu odgovornost vlasnika. Imajući u vidu da su prvotužena i drugotuženi bliski srodnici, da je drugotuženi na prvotuženu prenio svoj udio i osnovao novo privredno društvo na koje je prenijeto poslovanje, jer su butici koji su do tada poslovali u sastavu "H." DOO P. nastavili da posluju u okviru novoosnovanog društva, a potom sprovedena dobrovoljna likvidacija, za sada se ne može prihvatiti zaključak prvostepenog suda da nema zloupotrebe ograničene odgovornosti.

Naime, prenos na novoosnovano društvo za poslovanje društva važnih djelova može znatno finansijski oštetiti društvo, odnosno dovesti do izostanka prihoda.

Nakon prebacivanja tih poslova na novoosnovano društvo "H." DOO P. na kraju poslovne 2011. godine, prema nalazu vještaka finansijske struke iskazalo je gubitak u iznosu od 619.221 €.

Budući da je postupak dobrovoljne likvidacije sproveden u toku trajanja spora P. br. 1129/10, da je zahtjev za brisanje iz registra podniet 19.03.2013. godine, tj. na dan kada je presuda u tom predmetu postala pravosnažna, da društvo, u skladu sa čl. 24 st. 9 Zakona o privrednim društvima, nije u pisanoj formi pozvao tužioca da prijavi svoje potraživanje, da konačni izvještaj koji je podnio likvidator ne sadrži ni jedan od podataka predviđenih čl. 24 st. 15 navedenog zakona, onda sama činjenica što je sa formalne tačke gledišta procedura dobrovoljne likvidacije sprovedena u skladu sa zakonom ne može biti osnov za zaključak da nije bilo zloupotrebe ograničene odgovornosti i da je sprovedena redovna likvidacija da bi se izbjegla odgovornost članova za obaveze društva u skladu sa čl. 24a st. 2 Zakona o privrednim društvima.

Slijedom navedenog, radi pravilne primjene materijalog prava pored činjenica koje su već utvrđene, bilo je nužno ispitati da li je "H." DOO P. u vrijeme donošenja odluke o dobrovoljnoj likvidaciji imalo dovoljno finansijskih sredstava da pokrije sve svoje obaveze, odnosno da li su nakon likvidacije društva ostala neraspoređena imovina društva. Naime, prema odredbi člana 24 st 1 Zakona o privrednim društvima dobrovoljna likvidacija se može sprovesti kada akcionarsko društvo ima dovoljno finansijskih sredstava da pokrije svoje obaveze.

U slučaju kada obaveze prelaze raspoloživa finansijska sredstva ili očekivana finansijska sredstva od prodaje imovine ili stečena na drugi način, ne primjenjuju se odredbe čl. 24 i 25 ovog zakona, već se primjenjuju odredbe zakona kojima se uređuje insolventnost privrednih društava. Ako društvo nije imalo dovoljno finansijskih sredstava da pokrije sve svoje obaveze onda se nije mogao sprovesti postupak dobrovoljne likvidacije.

Isto tako, ako društvo nije imalo dovoljno finansijskih sredstava da pokrije sve svoje obaveze, činjenica što tužilac nije prijavio potraživanje nije osnov za zaključivanje da ne postoji uzročnost, jer bi to potraživanje ostalo nenamireno i sve da je tužilac u postupku dobrovoljne likvidacije prijavio svoje potraživanje.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. IP. br. 134/16 od 01.12.2016. godine

Član 12*

NAČELO SAVESNOSTI I POŠTENJA

NAČELO SAVJESNOSTI I POŠTENJA

Pravni poslovi koji su zasnovani suprotno načelu savjesnosti i poštenja ne mogu uživati pravnu zaštitu. Ocjena o nesaglasnosti jednog pravnog posla sa načelom savjesnosti i poštenja mora logično da proizilazi iz sadržine, motiva, ciljeva i svih drugih okolnosti pod kojima je i zbog kojih je taj posao nastao.

Razlozi prvostepene presude o nepostojanju povrede temeljnih ugovornih načela, prvenstveno načela savjesnosti i poštenja i zabrane zloupotrebe prava, o dopuštenosti predmeta i osnova ugovornih obaveza su površni, nejasni, suprotni dijelu izvedenih dokaza, što ukazuje i da dokazi u spisima nijesu pravilno cijenjeni, a zbog čega se prvostepena presuda sa sigurnošću ne može ispitati.

Kako je i to bio dio žalbenih razloga kojima je osporavana prvostepena presuda, u okviru bitne povrede postupka iz člana 367 stav 2 tačka 15 ZPP, a koju nije otklonio ni drugostepeni sud, već je odbijajući žalbu i potvrđujući prvostepenu presudu i sam počinio istu povredu postupka, to je ovaj sud morao ukinuti obje nižestepene presude i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Osim toga, manjkavi razlozi nižestepenih presuda posljedica su i pogrešnog pravnog pristupa u rješavanju predmetne pravne stvari, zbog čega su ostale neispitane i neocijenjene relevantne činjenice u dijelu ponašanja strana ugovornica pri zaključenju spornog ugovora i u izvršenju ugovornih obaveza, a koje su od značaja za pravilnu ocjenu poštovanja savjesnosti i poštenja i zabranu zloupotrebe prava, kojih se strane moraju pridržavati.

Odredbom člana 12 Zakona o obligacionim odnosima normirano je načelo savjesnosti i poštenja ugovornih strana na način ova odredba propisuje da su učesnici obligacionih odnosa dužni da se pridržavaju načela savjesnosti i poštenja prilikom zasnivanja, kao i prilikom ostvarivanja prava i obaveza iz tih odnosa.

O ovom načelu sud vodi računa po službenoj dužnosti.

U pitanju je generalna imperativna norma, čiju upotrebu stranke ne mogu isključiti.

Ocjena o nesaglasnosti jednog pravnog posla sa načelom savjesnosti i poštenja mora logično da proizilazi iz sadržine, motiva, ciljeva i svih drugih okolnosti pod kojima je i zbog kojih je taj posao nastao.

Šta se tačno podrazumijeva pod ovim načelom u Zakonu nije pobliže određeno, nego je to prepušteno ocjeni sudije u svakoj konkretnoj situaciji, na osnovu činjenica konkretnih okolnosti slučaja.

* Sudska praksa povezana sa članom 12 ranijeg Zakona o obligacionim odnosima, a koji sadrži odredbe slične odredbama člana 4 ovog zakona.

Znači, sud u svakom pojedinačnom slučaju, uzimajući u obzir posebne okolnosti svakog konkretnog slučaja, valjanost pravnog posla mora procjenjivati zavisno od ponašanja, savjesnosti i dobroj vjeri svih učesnika određenog pravnog odnosa.

Sudija je dužan da pronikne u sadržinu načela savjesnosti i poštenja i da stvori predstavu o tome koji je sadržaj opšte pravne savjesnosti, šta se podrazumijeva pod postupanjem u skladu sa savjesnošću i poštenjem koja načela pri tome važe.

Radi pravilne ocjene poštovanja navedenog načela dovode se u pitanje protivurječni interesi ugovornih strana, vodeći računa o tome da ugovor treba da bude razumni instrument poravnanja protivurječnih interesa stranaka koji ima svoju ekonomiju u razmjeni ekvivalentnih prestacija.

Uz poštovanje slobode ugovaranja u dozvoljenim okvirima i korišćenje zakonskih prava do granice koja ne prelazi u zloupotrebu.

U pitanju je, dakle, jedno od osnovnih načela ugovornog prava kojeg se uz zabranu zloupotrebe prava (član 13 ZOO) moraju pridržavati strane u zasnivanju i ostvarivanju prava i obaveza, jer pravni poslovi koji su zasnovani suprotno ovim načelima ne mogu uživati pravnu zaštitu.

Kroz uspostavljanje veze svih konkretnih okolnosti slučaja i njihovom ocjenom u smislu odredaba Zakona o obligacionim odnosima koje regulišu pitanja valjanosti osnova obaveze, predmeta obaveze, u principu se ne može izostaviti ni ocjena pobuda ugovarača, odnosno motiva zbog kojih ugovor zaključuju tumačeći iste dovodjenjem u vezu i sa ciljem ugovora.

Iako pobuda za zaključenje ugovora u načelu ne predstavlja razlog apsolutne ništavosti ugovora, ista može dovesti do ništavosti ako su nespojive sa ponašanjem ugovornih strana, odnosno sa njihovom savjesnošću i poštenjem.

Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 560/13 od 24.12.2013. godine

Član 13 DISPOZITIVNI KARAKTER ODREDBA ZAKONA

DISPOZITIVNI KARAKTER ODREDBA ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA

Odredbe Zakona o obligacionim odnosima koje regulišu dejstvo raskida ugovora dispozitivnog su karaktera i strane ugovornice pitanje od kada djeluje raskid ugovora mogu urediti po svojoj volji, te takvo ugovaranje nije protivno prinudnim propisima, pa se ne radi o ništavoj odredbi ugovora u smislu člana 101 ZOO.

Prvostepeni sud je utvrdio da su stranke zaključile ugovor o prodaji br. 394/11 od 25.11.2011. godine i aneks tog ugovora br. 394/11-2 od 26.12.2011. godine.

Predmet ugovora je prodaja flaširanih i alkoholnih pića (vina i rakije) koje je proizveo tuženi od sopstvenih sirovina i primjenom sopstvene tehnologije u pogonu u Crnoj Gori.

Ugovor je zaključen na određeno vrijeme u trajanju od 36 mjeseci.

Tuženi je 16.11.2012. godine izjavio da raskida ugovor i aktivirao bankarsku garanciju izdatu kao sredstvo obezbjeđenja plaćanja po navedenom ugovoru.

Članom 11 stav 2 ugovora predviđeno je da je u slučaju raskida ugovora prodavac dužan da podnese instrumente obezbjeđenja na naplatu i da prodavac može podnijeti instrumente obezbjeđenja na naplati i bez raskida ugovora u slučaju dužničke docnje kupca ili druge materijalno bitne povrede ugovora.

Tužilac je zahtijevao utvrđenje ništavosti citirane odredbe ugovora smatrajući da je ona suprotna odredbama čl. 119 - 127 ZOO kao i odredbi čl. 1186 istog zakona.

Tužilac smatra da u skladu sa pravilima o dejstvu raskida ugovora iz Zakona o obligacionim odnosima strana koja je izvršila ugovor potpuno ili djelimično ima pravo da joj se vrati ono što je dala, a ne i izvršenje ugovora.

Stoga se nije moglo ugovoriti da prodavac u slučaju raskida ugovora ima pravo da podnese na naplatu instrumente obezbjeđenja plaćanja.

Kod ovakvog stanja u spisima nižestepeni sudovi su pravilno postupili kada su odlučili na izloženi način.

Prema odredbi člana 13 Zakona o obligacionim odnosima ("Sl. list CG", br. 47/08) strane mogu svoje obligacioni odnos urediti drukčije nego što je ovim zakonom određeno ako iz pojedine odredabe ovog zakona ili iz njenog smisla ne proizilazi što drugo.

Prema tome, odredbe navedenog zakona, sem izuzetaka, primjenjuju se samo ako strane svoj odnos ili određeno pitanje iz tog odnosa nijesu drukčije regulisale ili ga uopšte nijesu regulisale.

Strane u obligacionom odnosu su shodno načelu slobode uređivanja obligacio-

nih odnosa iz čl. 3 istog zakona slobodne da odrede sadržinu ugovora, da jednom zaključeni ugovor izmijene, da sporazumno raskinu ugovor, kao i da urede dejstva raskida ugovora, odnosno od kada djeluje raskid ugovora.

Stoga su, po nalaženju ovog suda, odredbe Zakona o obligacionim odnosima koje regulišu dejstvo raskida ugovora dispozitivnog karaktera i strane ugovornice pitanje od kada djeluje raskid ugovora mogu urediti po svojoj volji.

Takvo ugovaranje nije protivno prinudnim propisima pa se ne radi o ništavoj odredbi ugovora u smislu čl. 101 ZOO.

Ne može se govoriti ni da je sporna odredba ugovora suprotna članu 1186 ZOO jer ta odredba definiše pojam bankarske garancije.

Nijesu osnovani navodi revizije da sporna odredba ugovora strani koja je izjavila raskid daje istovremeno i pravo na ispunjenje ugovora.

Naime, stranke su, budući da se nije radilo o ugovoru sa trenutnim izvršenjem već je ugovor zaključen na tri godine, ugovorile da raskid djeluje za ubuduće a ne retroaktivno.

Dakle, ugovor od trenutka raskida pa ubuduće neće obavezivati strane ugovornice.

Ovo je očigledno kada se ima u vidu i odredba člana 11 stav 8 ugovora prema kojoj su u slučaju raskida ugovora ugovarači dužni da izmire obaveze koje su dospjele do dana prijema obavještenja o raskidu ugovora, što nije protivno prinudnim propisima.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. IP. br. 1/17 od 16.02.2017. godine

Član 20* DISPOZITIVNI KARAKTER ODREDBA ZAKONA

DISPOZITIVNI KARAKTER ODREDBA ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA

Odredbe Zakona o obligacionim odnosima su dispozitivnog karaktera i one se primjenjuju samo ako strane u obligacionom odnosu svoj odnos ili dio odnosa nijesu drugačije regulisale, odnosno ako svoj obligacioni odnos ili određeno pitanje iz svog odnosa uopšte ugovorom nijesu regulisale.

Strane u obligacionom odnosu u skladu sa članom 20 ZOO, svoje odnose mogu urediti drukčije nego što je to ovim zakonom određeno, ako iz pojedine odredbe ovog zakona ili iz njenog smisla ne proizilazi što drugo.

Dakle, odredbe zakona su dispozitivnog karaktera i one se primjenjuju samo ako strane u obligacionom odnosu svoj odnos ili dio odnosa nijesu drukčije regulisale, odnosno ako svoj obligacioni odnos ili određeno pitanje iz tog odnosa uopšte nijesu ugovorom regulisale, u kom slučaju odredbe zakona supstituišu volju strana ugovornica.

Ovo je u skladu sa načelom autonomije volje iz čl. 10 ZOO.

U tim odnosima imperativni karakter zakonskih normi je izuzetak koji treba restriktivno tumačiti. Prinudni karakter određene odredbe proizilazi iz cilja i smisla odredbe, a može biti izražen direktno određenom formulacijom.

Stranke su posljedice raskida ugovora drukčije uredile nego što je određeno članom 132 ZOO i saglasile se da kupac ako ne plati cijenu u roku predviđenu ugovorom nema pravo na vraćanje uplaćenog dijela kupoprodajne cijene.

Odredbe ugovora o pravnim posljedicama raskida ugovora zbog neispunjenja od strane kupca nije zabranjena, niti je protivna prinudnim propisima, već je u skladu sa ciljem i svrhom privatizacije.

Zbog toga je reviziju valjalo usvojiti i preinačiti drugostepenu presudu u odnosu na drugotuženog i trećetuženog.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. IP. br. 6/14 od 06.02.2014. godine

* Sudska praksa povezana sa članom 20 ranijeg Zakona o obligacionim odnosima, a koji sadrži odredbe slične odredbama člana 13 ovog zakona.

Član 195*

NAKNADA ŠTETE U SLUČAJU TELESNE
POVREDE ILI NARUŠENJA ZDRAVLJA

PRAVO NA RENTU

Pravo na rentu pripada samo oštećenom koji zaista trpi materijalnu štetu zbog umanjene radne sposobnosti. Ukoliko je prestanak radnog odnosa tužiocu u vezi sa povređivanjem na radu i umanjenjem njegove radne sposobnosti ne može mu pripadati puni iznos zarade koju bi ostvarivao na poslovima za koje je stručno osposobljen, već se taj iznos mora umanjiti za naknadu koju tužilac prima kao nezaposleni invalid.

Polazeći od toga da je pravosnažno odlučeno o pravu tužioca na naknadu izgubljene zarade za period od 27.06.1987. do 01.06.1998. godine nižestepeni sudovi nalaze da tužiocu od istog datuma 27.06.1987. godine, kao dana povređivanja, pripada pravo na rentu do punog iznosa štete, te prihvatajući nalaz vještaka finansijske struke koji je visinu pretrpljene štete (izgubljene zarade), kao i ranije pravosnažno dosuđenu naknadu zarade, obračunao prema zaradi zidara VII grupe saglasno potvrdi AD "P" od 21.11.2008. godine, a koja zarada je iznosila 430 € zaključuju da tužiocu na ime dospjele rente za traženi period od 27.06.1987. do 01.06.2015. godine pripada iznos od 155.711,40 € i usvajaju u cjelosti tužbeni zahtjev.

Izloženo stanovište nižestepenih sudova se ne može prihvatiti, jer je isto zasnovano na pogrešnoj primjeni materijalnog prava, zbog čega nijesu utvrđene relevantne činjenice za odluku u ovoj pravnoj stvari.

Odredbom člana 195 stav 2 ZOO ("Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85 i 57/89) koji je bio u primjeni u vrijeme nastanka štetnog događaja predviđeno je da ako povrijeđeni zbog potpune ili djelimične nesposobnosti za rad gubi zaradu, ili su mu potrebe trajno povećane, ili su mogućnosti njegovog daljeg razvijanja i napredovanja uništene ili smanjene, odgovorno lice dužno je plaćati povrijeđenom određenu novčanu rentu kao naknadu za tu štetu, a koja se određuje na način i pod uslovima određenim čl. 188 navedenog ZOO.

Prema tome, renta se dosuđuje zbog izgubljene zarade koju oštećeni ne može da ostvari zbog potpune ili djelimične nesposobnosti za rad.

Tužiocu je za period od 27.06.1987. do 01.06.1998. godine dosuđena naknada štete zbog izgubljene zarade kao razlika u zaradi koju je ostvarivao i koju bi ostvario da nije bio povrijeđen, te mu za isti period i po istom osnovu nije mogla biti ponovo dosuđena naknada štete, kako to pogrešno nalaze nižestepeni sudovi.

Zbog pogrešnog pravnog pristupa za period nakon 01.06.1998. godine, do kada

* Sudska praksa povezana sa članom 195 ranijeg Zakona o obligacionim odnosima, a koji sadrži odredbe slične odredbama člana 202 ovog zakona.

je tužiocu pravosnažno dosuđena naknada štete na ime izgubljene zarade, nije na pravilan način utvrđeno da li je došlo do gubitka u zaradi tužioca.

Jer, samo oštećenom koji zaista trpi materijalnu štetu, gubi zaradu zbog umanjene radne sposobnosti, pripada pravo na rentu.

Kako iz uvjerenja Zavoda za zapošljavanje Crne Gore od 07.06.2011. godine, koje se nalazi u predmetnim spisima, proizilazi da je tužilac od 27.01.1995. godine evidentiran kao nezaposleno lice, to je bilo neophodno razjasniti da li je prestanak radnog odnosa tužioca vezan za posljedicu povređivanja, jer ako tužiocu radni odnos kod GRO "P." nije prestao zbog umanjenja radne sposobnosti prouzrokovanom povredom na radu već sa drugih razloga, to nema pravnog osnova za dosuđivanje rente.

Takođe je trebalo imati u vidu potvrdu PIO CG, br. 1106-170/2011 od 08.06.2011. godine, iz koje proizilazi da je tužilac pored novčane naknade po osnovu tjelesnog oštećenja, koja se ne uzima u obzir prilikom dosuđenja rente, počev od 09.11.1995. godine, korisnik privremene naknade kao nezaposleni invalid, koja je u aprilu 2011 godine iznosila 168,93 €, a koja naknada se svakako mora odbiti od iznosa zarade koju bi tužilac ostvarivao obavljanjem poslova za koje je kvalifikovan da nije povrijeđen.

Dakle, ukoliko je prestanak radnog odnosa tužiocu u vezi sa povređivanjem na radu i umanjenjem njegove radne sposobnosti istom ne može pripadati puni iznos zarade koju bi ostvarivao na poslovima za koje je stručno osposobljen, već se taj iznos mora umanjiti za naknadu koju tužilac prima kao nezaposleni invalid.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 268/17 od 13.03.2017. godine

ODGOVORNOST NASLJEDNIKA ZA DUGOVE OSTAVIOCA

Nasljednik odgovara i za dugove ostavioca nastale nakon smrti ostavioca. Kao prethodno pitanje za odgovornost nasljednika za dugove ostavioca potrebno je utvrditi obim zaostavštine i vrijednost naslijeđene imovine.

Utvrđeno je da je presudom Opštinskog suda u Nikšiću P. br. 273/88 od 12.01.1989. godine, utvrđena obaveza pravnog prethodnika tuženog, njegovog sad pok. oca Z. R., da počev od 01.11.1988. godine plaća tužiocu rentu.

Ova odluka je izmijenjena pravosnažanom presudom Osnovnog suda u Nikšiću P. br. 413/96 od 28.11.1996. godine i tada utvrđen iznos buduće rente od 92,70 dinara, počev od 01.12.1996. godine.

Iz spisa proizilazi i da su se u međuvremenu od donošenja navedene presude promijenile okolnosti i da tužiocu pripada povećan iznos rente.

Polazeći od prednjih činjeničnih utvrđenja, te okolnosti da je prvobitno tuženi,

pok. Z. R., pravni prethodnik tuženog, umro u toku ovog postupka, a da je njegova zaostavština raspravljena rješenjem Osnovnog suda u Nikšiću O. br. 906/2007 od 24.05.2008. godine i kao tuženi označen njegov sin Z. M., sada tuženi, nižestepeni sudovi su zaključili da je tuženi pasivno legitimisan u ovom sporu, saglasno odredbi čl. 140 st. 1 Zakona o nasljeđivanju ("Sl. list CG", br. 74/08), kojom je propisano da naslednik odgovara za dugove ostavioca do visine vrijednosti naslijeđene zaostavštine. Prema stanju u spisima u postupku je utvrđena vrijednost naslijeđene zaostavštine polazeći od sadržine pomenutog rješenja o nasljeđivanju.

Slijedom navedenog, nižestepeni sudovi su obavezali tuženog da tužiocu naknadi štetu na ime manje isplaćene rente za period od 18.08.2006. do 01.08.2007. godine, u iznosu od 2.601,00 €, sa pripadajućim kamatama, dok su u preostalom dijelu tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan, a sa razloga što se odnosi na period nakon smrti pravnog prethodnika tuženog, a tuženi nije dužan da tužiocu naknadi štetu koju trpi nakon njegove smrti.

Međutim, ovakvo rezonovanje nižestepenih sudova ne može se prihvatiti.

I po ocjeni ovog suda, osnovano se revizijom tužioca ukazuje da su nižestepene presude donijete uz počinjenu bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz čl. 367 st. 2 tač. 15 ZPP, jer presudama nedostaju razlozi o odlučnim činjenicama, radi čega se ne mogu valjano ispitati od strane revizijskog suda.

Isto tako, nižestepeni sudovi su propustili da pravilno i potpuno utvrde sve činjenice koje je nalagala pravilna primjena materijalnog prava - odredbe čl. 195 st. 1 i 2 Zakona o obligacionim odnosima ("Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85 i 57/89 i "Sl. list SRJ", br. 31/93) i čl. 140 st. 1 Zakona o nasljeđivanju.

Nije sporno, da se u smislu odredbe čl. 195 st. 1 i 2 ZOO, kao odgovorno lice za sve vidove materijalne štete pojavljuje prije svega lice koje je štetu prouzrokovalo, a to je lice koje je nanijelo tjelesne povrede ili narušilo zdravlje oštećenom licu.

Međutim, kao odgovorno lice za prouzrokovanu materijalnu štetu o kojoj govori član 195 ZOO, nesumnjivo se može pojaviti lice koje za njega odgovara po pravilima odgovornosti za drugog ili nasljednik lica koje je prouzrokovalo štetu ukoliko je to lice umrlo u međuvremenu od prouzrokovanja štete pa do donošenja sudske odluke o visini naknade, jer se radi o obavezi naknade materijalne štete koja, kao naslediva obaveza, prelazi na nasljednike odgovornog lica.

Nasljednici odgovaraju po pravilima nasljednog prava o odgovornosti za dugove ostavioca.

Pojam ostaviočevog duga, u smislu odredaba Zakona o nasljeđivanju, treba shvatiti u širem smislu. Tu spadaju obaveze iz obligacionih odnosa u koje je ostavilac stupio za života, samim tim, i naknada štete koju je drugom prouzrokovao.

Imajući u vidu izloženo, proizilazi da se pravno rezonovanje nižestepenih sudova da nasljednik odgovara za dugove ostavioca samo do dana smrti ostavioca ne može prihvatiti, a na šta je s pravom revizijom tužioca ukazano.

Odredba čl. 197 ZOO o neprenosivost prava na naknadu štete u vidu rente na nasljednike ne može se primijeniti na konkretan slučaj, jer je ovdje riječ o prenosu obaveza, a obaveza naknade materijalne štete nije obaveza vezana za ličnost, kako to pogrešno nalaze nižestepeni sudovi.

Međutim, shodno odredbi čl. 140 st. 1 Zakona o nasljeđivanju, nasljednik odgovara za ostaviočeve dugove do vrijednosti naslijeđene imovine, pa je pravilna primjena materijalnog prava nalagala da se na nesumnjiv način u postupku pred prvostepenim sudom utvrdi šta je činilo zaostavštinu pok. Z. R. u trenutku njegove smrti, a što je izostalo.

Naime, prvostepeni sud je zaključak o obimu zaostavštine i vrijednosti naslijeđene imovine izveo na osnovu sadržine rješenja o nasljeđivanju, a pri tom je pustio da s tim u vezi cijeni ugovor o doživotnom izdržavanju, zaključen između pok. Z. R. i tuženog, dana 08.05.1996. godine.

Kako nasljednik odgovara za dugove ostavioca do vrijednosti naslijeđene imovine, to je pravilna primjena materijalnog prava nalagala da se na nesumnjiv način utvrdi da li je ugovor o doživotnom izdržavanju bio na snazi u momentu smrti ostavioca, jer imovina koja je bila predmet ugovora o doživotnom izdržavanju, budući da se radi o dvostrano teretnom pravnom poslu, ne ulazi u zaostavštinu ostavioca.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 315/16 od 31.03.2016. godine

UMANJENJE RADNE SPOSOBNOSTI KAO OSNOV ZA NAKNADU ŠTETE

Samo lica koja su prema svom uzrastu sposobna za privređivanje mogu ostvariti naknadu štete zbog umanjene radne sposobnosti.

Pravilno su nižestepeni sudovi odlučili kada su odbili njen zahtjev za naknadu materijalne štete u vidu kapitalizirane novčane rente.

Jer, kada je oštećeni maloljetno lice, koji u vrijeme zadobijanja tjelesne povrede još nije počeo da privređuje, može ostvariti pravo na naknadu štete zbog gubitka dohotka u budućnosti zbog smanjene radne sposobnosti prouzrokovane tjelesnom povredom po pravilu tek kad bi prema ličnim i drugim okolnostima slučaja, mogao otpočeti sa sticanjem dohotka.

Dakle, sama činjenica postojanja njene umanjene radne sposobnosti od 12%, još uvijek ne predstavlja osnov za ostvarenje prava na naknadu štete, jer ovaj vid štete može nastati samo kod lica koja su prema svom uzrastu sposobna za privređivanje.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 857/16 od 14.09.2016. godine

NAKNADA ŠTETE ZBOG TROŠKOVA ANGAŽOVANJA I PLAĆANJA TUĐE NJEGE I POMOĆI

Ukoliko je stvarna šteta koju povrijeđeni trpi radi neophodne cjelodnevne njege i pomoći veća od dodatka koji prima od Fonda PIO odgovorno lice dužno mu je plaćati novčanu rentu i te obaveze ne može se osloboditi na teret članova porodice povrijeđenog.

I po ocjeni ovog suda polazeći od činjenica utvrđenih u postupku pred prvostepnim sudom, nižestepeni sudovi su pravilno primjenili materijalno pravo kada su obavezali tužene da tužilji na ime naknade materijalne štete zbog troškova angažovanja i plaćanja tuđe njege i pomoći solidarno isplate, odnosno ubuduće isplaćuju iznose bliže precizirane stavom prvim izreke prvostepene presude.

Naime, u postupku pred prvostepenim sudom utvrđeno je da je tužilja 09.08.1995. godine povrijeđena u saobraćajnoj nezgodi koju je prouzrokovao drugotuženi upravljajući motornim vozilom vlasništvo prvotuženog.

Tom prilikom tužilja je zadobila teške tjelesne povrede koje su prouzrokovale umanjeње životne aktivnosti od 100% trajno.

Sud je na osnovu nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke (ortopeda, urologa i neuropsihijatra) utvrdio da je tužilji zbog naročito teškog invaliditeta potrebna stalna njega i pomoć.

Naknada koju tužilji, kao korisniku dodatka za tuđu pomoć i njegu, isplaćuje Fond penzijskog i invalidskog osiguranja pokriva samo naknadu za angažovanjem osobe u osmočasovnom radnom vremenu.

Takođe, iz iskaza svjedoka S. F., J. G. i N. Š., utvrđeno je da su iste bile angažovane na poslovima da uz naknadu njeguju i paze tužilju ali da su zbog izuzetno teškog fizičkog i psihičkog rada oko tužilje napuštale posao jer više nijesu mogle da izdrže.

Nadalje, iz dopisa Zavoda za zapošljavanje Crne Gore od 19.05.2010. godine utvrđeno je da mjesečna zarada lica koja se profesionalno bave njegom starih i bolesnih osoba iznosi 250,00 €.

Kod takvog činjeničog utvrđenja, pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da je stvarna šteta koju tužilja trpi radi neophodne cjelodnevne njege i pomoći, veća od dodatka kojeg prima od RF PIO i to za iznos koji je plaćala licima koja su se o njoj starala, odnosno za iznos od 250,00 € koji iznos predstavlja zaradu lica koja se profesionalno bave njegom starih i bolesnih.

Stoga je visinu za taj vid štete pravilno odredio za period od podnošenja tužbe zaključno sa posljednjim mjesecom prije presuđena saglasno odredbi čl. 195. st. 2. ZOO, a kako je utvrđena potreba trajnog karaktera pravilno je obavezao tužene da ubuduće po ovom osnovu plaćaju solidarno 250 € svakog mjeseca.

Neosnovano se u reviziji prvotuženog potencira činjenica da tužilja ima porodicu koja može da se o njoj brine.

Ovo zbog toga što je prvotuženi u smislu čl. 195. st. 2. ZOO kao odgovorno lice dužno plaćati novčanu rentu tužilji čije su potrebe trajno povećane i te obaveze ne može se osloboditi na teret članova njene porodice.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 283/13 od 28.03.2013. godine

PRAVO NEZAPOSLENOG LICA NA RENTU

Lica koja u vrijeme povređivanja nijesu bila zaposlena imaju pravo na naknadu štete zbog izgubljene zarade ako im je zbog trajno umanjene radne sposobnosti smanjen izgled za zaposlenje ili je mogućnost zaposlenja isključena.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca za naknadu materijalne štete koja mu je prouzrokovana zbog izgubljene zarade.

Prema odredbi čl. 195. st. 2. Zakona o obligacionim odnosima, koji je bio u primjeni u vrijeme nastanka štetnog događaja, ako povrijeđeni zbog potpune ili djelimične nesposobnosti za rad trpi štetu zbog izgubljene zarade odgovorno lice dužno je da mu tu štetu nadoknadi.

U postupku je utvrđeno da je tužilac završio Srednju saobraćajnu tehničku školu sa zvanjem tehničar drumskog saobraćaja, da u vrijeme zadobijene tjelesne povrede nije bio u radnom odnosu, da je i sada nezaposlen, da mu je radna sposobnost za poslove za koje je kvalifikovan smanjena 100%, odnosno za rad u kancelariji 50%, da se na Biro rada u svom mjestu prebivališta prijavio 1999. godine.

Dakle, tužilac nije u radnom odnosu, a zbog umanjena radne sposobnosti mogućnost njegovog zaposlenja je znatno smanjena.

Pravilno nižestepeni sudovi nalaze da tužilac ima pravo na naknadu štete koju trpi zbog izgubljene zarade.

Pravilnost utvrđenja visine pretrpljene štete - izgubljene zarade u periodu od 23.02.1999. godine do 01.03.2011. godine u iznosu od 22.343,04 € kao i visina buduće štete utvrđene u vidu novčane rente u mjesečnom iznosu od 155,16 € tuženi nije pobijao tokom postupka, a to ne čini ni revizijom.

Revizijom se osporava osnov za tužbom traženu naknadu štete navodima da prava na naknadu štete usled izgubljene zarade nastale kao posljedica umanjene radne sposobnosti nastaje samo sa negativnom razlikom između primanja koje povrijeđeni ostvaruje i koje bi ostvarivao da nije povrijeđen, i da bi tužilac tek po zaposlenju na određeno radno mjesto eventualno mogao da trpi štetu u slučaju umanjena zarade, a da bez toga isti ne trpi štetu jer, ako nema negativne razlike u primanjima, umanjena radna sposobnost predstavlja umanjene životne aktivnosti za koje se može ostvariti naknada nematerijalne štete, koju je tužilac i ostvario.

Navodi revizije u izloženom pravcu ne mogu se prihvatiti osnovanim.

Naime, i lica koja u vrijeme povređivanja nisu bila zaposlena imaju pravo na

naknadu štete zbog izgubljene zarade ako im je zbog trajno umanjene radne sposobnosti smanjen izgled za zaposlenje ili je mogućnost zaposlenja isključena.

Visina naknade štete (renta) u tom slučaju utvrđuje se na osnovu prosječne zarade za stručnu spremu koju ima oštećeno lice, u mjestu u kome živi.

Na ovaj način visinu štete dosuđenu tužiocu utvrdio je i prvostepeni sud.

Naknada za tjelesno oštećenje (invalidnina) uračunava se oštećenom u naknadu nematerijalne štete, tako da su neosnovani navodi revizije da je invalidnina koju prima tužilac (nesporno) trebalo odbiti od dosuđene naknade materijalne štete.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 448/12 od 05.06.2012. godine

NAKNADA ŠTETE U OBLIKU RENTE

Poljoprivrednom proizvođaču koji zbog djelimične nesposobnosti za rad, usljed zadobijenih povreda u saobraćajnoj nezgodi, skrivljenoj od strane trećeg lica, gubi zaradu, pripada pravo na rentu. Tuđa pomoć nema uticaja na postojanje štete, već je odlučujuće da oštećeni svojim radom ne može realizovati prihode.

Bez osnova su navodi revizije koji se odnose na pogrešnu primjenu materijalnog prava.

U postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude utvrđeno je da je u saobraćajnoj nezgodi koja se dogodila dana 10.02.2007. godine na lokalnom putu Bistrica - Bijelo Polje, krivicom osiguranika tuženog, tužilac kao pješak zadobio teške tjelesne povrede u vidu preloma vratnog pršljena i preloma lijeve potkoljenične kosti, što je imalo za posledicu umanjene životne aktivnosti od 27,5%.

Utvrđeno je da se tužilac isključivo bavi poljoprivrednom proizvodnjom i od toga ostvaruje zaradu, te da je njegov doprinos u sticanju dobiti sa imanja 70%, a ostalih članova njegove porodice 30%.

Presudom Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 1150/10 od 14.10.2010. godine, tužiocu je po osnovu izmakle koristi zbog nemogućnosti obrade imanja za period od 10 mjeseci (10.02.2007. do 31.12.2007. godine) dosuđen iznos od 7.063 €.

Putem medicinskog vještačenja utvrđeno je da je kod tužioca smanjena radna sposobnost u procentu od 27,5%, koliko je umanjena i opšta životna aktivnost.

Na osnovu nalaza i mišljenja vještaka poljoprivredne struke utvrđeno je da tužilac usled zadobijenih povreda gubi mjesečnu zaradu u iznosu od 96 €.

Kod naprijed utvrđenog, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su s pozivom na odredbe čl. 154, 188 i 195. ZOO usvojili tužbeni zahtjev.

Naime, odredbom člana 195 stav 2 ZOO propisano je da ako povrijeđeni zbog potpune ili djelimične sposobnosti za rad gubi zaradu ili su mu potrebe trajno povećane, ili su mogućnosti njegovog daljeg razvijanja i napredovanja uništene ili

smanjene, odgovorno lice dužno je plaćati povrijeđenom određenu novčanu rentu, kao naknadu za tu štetu.

Kako je nesporno da tužilac kao poljoprivredni proizvođač zbog djelimične nesposobnosti za rad, usled zadobijenih povreda u saobraćajnoj nezgodi, koju je skrivio osiguranik tuženog gubi zaradu, to je pravilan zaključak nižestepenih sudova da istom pripada pravo na rentu.

Prilikom izračunavanja visine rente vještak poljoprivredne struke je imao u vidu sve parametre za izračunavanje naknade u obliku novčane rente u poljoprivredi i na osnovu istih izračunao dio čistog prihoda koji bi odgovarao doprinosu tužioca u sticanju da do povređivanja nije došlo, tako da su bez osnova navodi revizije da nije dat odgovor u čemu se ogleda izgubljena zarada tužioca.

Neprihvatljivi su navodi revizije da tužilac ne gubi u zaradi, jer kompenzira usluge sa komšijama (on komšijama daje svoje mašine, a oni za njega rade fizičke poslove).

Ovo sa razloga što tuđa pomoć nema uticaja na postojanje štete (gubitak zarade), već je odlučujuće to da oštećeni svojim radom ne može realizovati prihode, kako to pravilno i nalaze nižestepeni sudovi.

Bez uticaja na drugačiju odluku u ovoj pravnoj stvari su i navodi revizije da tužilac sve poljoprivredne poslove može da obavlja ali sa povećanim naporom, te da je nakon povređivanja kupio nove mašine.

Uostalom, kupovina mašina predstavlja uvećane troškove proizvodnje, koji se mogu posmatrati kao gubitak uštede usled umanjene radne sposobnosti.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 176/12 od 14.03.2012. godine

Član 203**IZMJENA DOSUĐENE NAKNADE****IZMJENA ODLUKE O DOSUĐENOJ RENTI**

Izmjena odluke o dosuđenoj renti može se tražiti samo ubuduće od dana podnošenja tužbe, a ne za protekli period. U konkretnom slučaju izvedenim dokazima je na nesumnjiv način utvrđeno da se zarada na radnom mjestu koje je tužilac obavljao u vrijeme povređivanja uvećala tako da bi po redovnom toku stvari i zarada tužioca bila uvećana, zbog čega je prvostepeni sud pravilno odlučio kada je obavezao tuženog da tužiocu ubuduće isplaćuje uvećane novčane iznose rente.

Prvostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo kada je usvojio tužbeni zahtjev tužioca i obavezao tuženog da tužiocu na ime dospjele rente za period od podnošenja tužbe do 31.12.2016. godine kao dana vještačenja isplati iznos od 4.735,44 € i da mu ubuduće svako mjesечно isplaćuje novčani iznos od 1.388,60€ i kada je odbio kao neosnovan zahtjev tužioca za isplatu dospjele rente za period od 01.04.2016. godine do 19.09.2016. godine.

Naime, prema čl. 203 ZOO-a, sud može na zahtjev oštećenika za ubuduće povećati rentu, a može je na zahtjev štetnika smanjiti ili ukinuti ako se znatnije promijene okolnosti koje je sud imao prilikom donošenja ranije presude.

U konkretnom slučaju izvedenim dokazima je na nesumnjiv način utvrđeno da se zarada na radnom mjestu koje je tužilac obavljao u vrijeme povređivanja uvećala tako da bi po redovnom toku stvari i zarada tužioca bila uvećana za iznos od 1.388,60 € zbog čega je prvostepeni sud pravilno odlučio kada je obavezao tuženog da tužiocu isplati kao i da mu ubuduće isplaćuje novčane iznose naznačene bliže u stavu prvom izreke.

S druge strane pravilno je postupio prvostepeni sud kada je odbio tužbeni zahtjev tužioca u dijelu kojim je traženo da se obaveže tuženi da na ime dospjele rente za period od 01.04.2016. godine do 19.09.2016. godine isplati novčani iznos naznačen u stavu drugom izreke presude, imajući u vidu da se izmjena odluke o dosuđenoj renti može tražiti samo ubuduće od dana podnošenja tužbe, kako to pravilno zaključuje prvostepeni sud.

Presuda Višeg suda u Bijelom Polju, Gž. br. 845/17 od 10.05.2017. godine

PRESTANAK PRAVA NA NOVČANU RENTU

Sticanje uslova za starosnu penziju oštećenog samo po sebi ne predstavlja okolnost koja bi nužno imala za posledicu izmjenu, ukidanje ili smanjenje novčanih renti s osnova izgubljene zarade. Pravo na isplatu rente koja je dosuđena ranijom sudskom odlukom prestaje na zahtjev štetnika, ako su se stekli uslovi koji isključuju obavezu na plaćanje novčane rente.

Prvostepeni sud je zaključio da je postojao osnov za isplatu rente tuženom sve do dana podnošenja tužbe, odnosno do dana kada je počela da teče parnica u predmetu Osnovnog suda u Bijelom Polju P. br. 1033/12, zbog čega je djelimično usvojio tužbeni zahtjev za iznos od 15.245,16 i odbio tužbeni zahtjev tužioca za isplatu novčanog iznosa od 11.978,34.

S pravnim zaključkom prvostepenog suda slaže se i ovaj sud.

I po ocjeni ovog suda, sticanje uslova za starosnu penziju oštećenog samo po sebi ne predstavlja okolnost koja bi nužno imala za posledicu izmjenu, ukidanje ili smanjenje novčanih renti s osnova izgubljene zarade.

Naime, odredbom čl. 203 ZOO-a, propisano je da štetnik ima pravo da zahtijeva smanjenje ili ukidanje dosuđene novčane rente, ako se znatnije promijene okolnosti koje je sud imao u vidu prilikom donošenja ranije odluke.

Dakle, pravo na isplatu rente koja je dosuđena ranijom sudskom odlukom u smislu navedene zakonske odredbe prestaje na zahtjev štetnika, ako su se stekli uslovi koji isključuju obavezu na plaćanje novčane rente.

U konkretnom slučaju sve do podnošenja tužbe u predmetu Osnovnog suda u Bijelom Polju P. br. 1033/12 tužilac je prema tuženom postupao shodno obavezi utvrđenoj presudom Osnovnog suda u Bijelom Polju P. 631/03 od 01.12.2003. godine, i na ime naknade štete tužiocu je isplaćivao mjesečnu rentu u iznosu utvrđenom navedenom pravosnažnom presudom, pa je tuženi kome je izvršena isplata u tom periodu bio savjestan pribavioc.

Kako je tužilac ispunjavao svoju obavezu isplatu rente po ranijoj presudi, to po ocjeni ovog suda, nijesu ispunjeni uslovi za povraćaj isplaćenih novčanih iznosa na ime rente za period prije podnošenja tužbe u postupku za utvrđenje prestanka rente, već samo od dana kada je počela teći parnica u predmetu Osnovnog suda u Bijelom Polju P. 1033/12.

Zbog navedenih bitnih povreda odredaba parničnog postupka prvostepena presuda je morala biti ukinuta, jer se nisu stekli uslovi za preinačenje.

Rješenje Višeg suda u Bijelom Polju, Gž. br. 5/16 od 25.01.2016. godine

UKIDANJE RENTE

Prestanak radnog odnosa po sili zakona i sticanje prava na starosnu penziju predstavlja promijenjenu okolnost kao razlog za ukidanje rente koja je dosuđena kao razlika između zarade koju bi zaposleni ostvario da nije povrijeđen i invalidske penzije.

Pravosnažnom presudom Okružnog suda u Titogradu P. br. 530/67 od 12.07.1967 godine, pravni prethodnik tužene je obavezan da tužilji isplaćuje mjesečnu rentu u iznosu od 130,00 dinara počev od 08.09.1966 godine pa ubuduće.

Ta presuda je izmijenjena u pogledu visine dosuđene rente, kao i druge naknadno donijete u brojnim postupcima, a poravnanjem zaključenim pred Opštinskim sudom u Podgorici, tuženi obavezan da tužilji počev od 11.04.1999. godine isplaćuje rentu u mjesečnom iznosu od 250,00 dinara, dok za to budu postojali zakonski razlozi.

Dosuđena renta se odnosila na razliku između invalidske penzije koju je tužilja ostvarila iz ličnog dohotka koji bi ostvarila da je radila na radnom mjestu tkalje da nije došlo do povređivanja i invalidnosti.

Tuženi je isplaćivao tužilji dosuđenu rentu sve do 01.01.2009. godine, u visini od 30,00 eura mjesečno, a nakon toga je obustavio isplatu.

Dalje je utvrđeno da je tužilja rođena 15.05.1942. godine i da joj je 1980. godine priznato prvo na invalidsku penziju.

Putem vještaka ekonomsko - finansijske struke utvrđen je ukupan iznos neisplaćene rente od 75,00 €, za period od 01.03.2009. godine, kada je postavila zahtjev, do 15.05.2009. godine, kada je navršila 67 godina života.

Imajući u vidu navedene činjenice, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo - odredbe čl. 203 u vezi čl. 202 ZOO u vezi čl. 17 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, kada su odlučili na izrečeni način.

Naime, kako je tužena navršila 67 godina života 15.05.2009. godine, to bi joj radni odnos prestao po sili zakona, u smislu čl. 139 st. 1. Zakona o radu ("Sl. list CG", br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/09, 88/09, 26/10, 59/11 i 66/12), te bi stekla pravo na starosnu penziju u skladu sa čl. 17. st. 1. Zakona o penzijsko i invalidskom osiguranju.

To znači da bi do sticanja prava na starosnu penziju primala zaradu, što je bio osnov za dosuđivanje neisplaćene rente, dok nakon toga više ne bi ostvarivala zaradu pa ne postoji razlika između zarade i invalidske penzije, već su se promijenile okolnosti koje su sudovi imali u vidu prilikom donošenja ranije odluke, što je razlog za ukidanje rente u smislu čl. 203 ZOO.

Za ukazati je da je tužilja uslove za sticanje starosne penzije stekla i ranije sa navršenih 65 godina života, kako je to bilo regulisano Zakonom o radu - čl. 139. st. 1. prije izmjena tog zakona od 31.12.2012. godine.

Međutim, to nije od uticaja na drugačije presuđenje budući je tuženi nastavio

da isplaćuje rentu tužilji i nakon sticanja uslova za starosnu penziju, pri činjenici da ta isplata nije predmet revizijskog postupka.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 590/15 od 04.11.2015. godine

IZMJENA RENTE ZBOG PROMIJENJENIH OKOLNOSTI

Tvrđnje da su se ispunili uslovi za izmjenu rente zbog promijenjenih okolnosti koja se odnosi na prestanak radnog odnosa, tužilac nije dokazao jer mu je isti prestao nezavisno od štetnog događaja koji je uslovio rentu koja se odnosi na slobodno radno vrijeme.

Znači, i u slučaju podnošenja zahtjeva za povećanje dosuđene novčane rente i u slučaju zahtjeva za njeno ukidanje da bi ti zahtjevi bili osnovani i u vezi sa tim došlo do izmjene odluke o dosuđenoj renti potrebno je u skladu sa odredbom čl. 203. ZOO-a da je došlo do znatnijih promjena okolnosti pod kojima je dosuđena novčana renta zbog smanjene radne sposobnosti kao oblika materijalne štete.

Naime, iz predmetnih spisa proizlazi da je presudom prvostepenog suda od 12.08.2005. godine određena renta tužiocu (koji je u vrijeme povređivanja bio zaposlen) kao izgubljena zarada usled nesposobnosti za rad u slobodnom vremenu i to za radove na svom poljoprivrednom posjedu i za radove koje je mogao da obavlja kao motorista kod trećih lica, a odnose se na poslove šumarstva.

Prema sadržini podneska od 07.05.2013 godine proizlazi da tužilac traži izmjenu rente usled povećanja razlike u zaradi koja se ogleda u prestanku radnog odnosa, pa je bilo potrebno utvrditi da li je isti posledica tjelesne povrede, odnosno oštećenja zdravlja, a radilo bi se o novom određivanju rente koje sud nije imao u vidu prilikom donošenja ranije presude.

U konkretnom slučaju tužiocu je prestao radni odnos u skladu sa navedenim odredbama, isti se primanjem otpremnine saglasio sa prestankom radnog odnosa kao tehnološkim viškom, tim prije što odluku o prestanku potrebe za njegovim radom i na visinu otpremnine nije pobijao.

Svoje tvrđnje da su se ispunili uslovi za izmjenu rente zbog promijenjenih okolnosti koja se odnosi na prestanak radnog odnosa, tužilac nije dokazao jer mu je isti prestao nezavisno od štetnog događaja koji je uslovio rentu koja se odnosi na slobodno radno vrijeme.

Zato je prvostepena presuda preinačena i tužbeni zahtjev odbijen kao neosnovan.

Presuda Višeg suda u Bijelom Polju, Gž. br. 1583/13 od 20.12.2013. godine

PRESTANAK ZAKONSKIH USLOVA ZA ISPLATU RENTE

Sticanjem prava na starosnu penziju prestaje pravo na isplatu rente koja je dosuđena ranijom sudskom odlukom.

Nižestepeni sudovi su usvojili postavljeni tužbeni zahtjev zaključujući da je tuženi stekao pravo na starosnu penziju u smislu čl. 17 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, te da samim tim prestaje njegovo pravo na isplatu rente dosuđene ranijom sudskom odlukom, jer su za to prestali da postoje zakonski uslovi.

Iz činjenica utvrđenih u postupku pred prvostepenim sudom proizilazi da je pravosnažnom presudom prvostepenog suda, čija se izmjena traži, obavezano Š. p. AD R. da sada tuženiku, u tom postupku tužiocu, isplaćuje na ime buduće novčane mjesečne rente iznos od 15,00 €, počev od 01.02.2002. godine, pa dok za to postoje zakonski uslovi.

Dalje je utvrđeno da je tuženik rođen 14.10.1935. godine, što znači da sada ima 76 godina starosti, a ostvario je pravo na invalidsku penziju 13.09.1984. godine, s pravom na isplatu od 01.12.1984. godine, na osnovu tada ukupnog penzijskog staža od više od 27 godina.

Prema tome, kumulativno su ispunjeni uslovi koje zahtijeva čl. 17 st. 1 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju za sticanje starosne penzije, iz čega proizilazi zaključak da tuženiku samim tim prestaje pravo na isplatu rente koja je dosuđena ranijom sudskom odlukom, jer su prestali da postoje zakonski uslovi za njenu isplatu, a shodno čl. 203 Zakona o obligacionim odnosima, jer štetnik ima pravo da zahtijeva smanjenje ili ukidanje dosuđene novčane rente, ako su se stekli uslovi koji isključuju obavezu na plaćanje novčane rente, kao što je ovdje slučaj.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 756/12 od 13.09.2012. godine

IZMJENA ODLUKE O DOSUĐENOJ RENTI

Povećanje rente je moguće samo ako je pogoršanje povrede posljedica onog istog uzroka zbog kojeg je dosuđena renta i ako je to dovelo do povećanja štete, odnosno do povećanja gubitka u zaradi.

Da bi došlo do izmjene odluke o dosuđenoj renti, prema odredbi čl. 203 ZOO, potrebno je da ovlašćeno lice podnese zahtjev sudu i da su se znatnije izmijenile okolnosti koje je sud imao u vidu prilikom donošenja ranije odluke.

Tužilac je ovlašćeno lice jer je kao radnik pravnog prethodnika tuženog, obavljajući svoje poslove dana 25.11.1993. godine zadobio tešku tjelesnu povredu - prelom kičmenog stuba, čemu je doprinio od 30%, pa je pravosnažnom presudom prvostepenog suda P. br. 2922/04 od 11.07.2005. godine JP Željeznica Crne Gore,

kao odgovorno lice obavezan da mu na ime buduće štete -rente svakomjesečno isplaćuje iznos od 113,40 €.

Do povećanja rente može doći samo onda ako oštećeno lice trpi veću štetu od one koja je utvrđena u vrijeme donošenja ranije odluke (npr. usljed povećanog gubitka zarade zbog povećane nesposobnosti za rad, usljed povećanih troškova liječenja, povećanih izdataka za tuđu njegu), a povećanje je moguće samo ako je pogoršanje povrede posljedica onog istog uzroka zbog kojeg je dosuđena renta i ako je to dovelo do povećanja štete, odnosno do povećanja gubitka u zaradi.

Prema tome, pod promijenjenim okolnostima podrazumijeva se pogoršanje zdravstvenog stanja povrijeđenog, kao posljedice ranijih povreda i dalje smanjenje radne sposobnosti, što povlači i smanjenu zaradu.

Na taj način novodosuđena renta treba da pokrije povećanu štetu.

Međutim, povećanje rente se ne može tražiti zbog povećanih troškova života, povećanja cijena, tj. inflacije novca.

Imajući u vidu prethodno iznijeto a da je tužilac svoj zahtjev temeljio na tvrdnji da trpi štetu zbog povećanja cijena poljoprivrednih i stočarskih proizvoda te kod nesumnjivog utvrđenja (prema vještacima medicinske struke) da kod tužioca nije došlo do pogoršanja posljedica od zadobijenih povreda i narušavanja zdravlja u odnosu na vrijeme donošenja ranije odluke, nižestepeni sudovi su pravilno zaključili da nema uslova za povećanje rente, odnosno da su okolnosti na kojima tužilac temelji svoj zahtjev u suprotnosti sa načelom monetarnog nominalizma, u smislu čl. 403 ZOO.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 988/13 od 23.12.2013. godine

INDEKS

Indeks¹

- Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda
(“Sl. list SCG-MU”, br. 09/03)
 - § Član 1 str. 430, 431, 470, 471
 - § Član 6 str. 227, 385, 416
- Krivični zakon Republike Crne Gore
(“Sl. list RCG”, br. 42/93, 14/94, 27/94, 30/02, 56/03)
 - § Član 7 str. 528
 - § Član 172 str. 528
 - § Član 207 str. 505, 506
 - § Član 216 str. 505, 506
- Krivični zakon Savezne Republike Jugoslavije
(“Sl. list SFRJ”, br. 44/76, 36/77, 34/84, 37/84, 74/87, 57/89, 03/90, 38/90, 45/90, 54/90, “Sl. list SRJ”, br. 35/92, 37/93, 24/94, 61/01)
 - § Član 96 str. 506
 - § Član 124 str. 561
- Krivični zakon Socijalističke Republike Srbije
(Sl. glasnik SRS, br. 26/77, 28/77, 43/77, 24/84, 39/86, 51/87, 06/89, 42/89, 21/90, “Sl. list SFRJ”, br. 42/90, 42/90, “Sl. glasnik RS”, br. 16/90, 26/91, 37/91, 75/91, 75/91, 09/92, 49/92, 51/92, 23/93, 67/93, 47/94, 17/95, 44/98, 10/02, 80/02, 39/03, 67/03)
 - § Član 195 str. 560, 561
 - § Član 201 str. 560, 561
- Krivični zakonik Crne Gore
(“Sl. list RCG”, br. 70/03, 13/04, 47/06, “Sl. list CG”, br. 40/08, 25/10, 73/10, 32/11, 64/11, 40/13, 56/13, 14/15, 42/15, 58/15, 44/17, 49/18)
 - § Član 20 str. 437, 477, 550
 - § Član 125 str. 506
 - § Član 143 str. 437, 442, 550
 - § Član 151 str. 438
 - § Član 166 str. 477
 - § Član 172 str. 558
 - § Član 220 str. 494
 - § Član 239 str. 97
 - § Član 240 str. 481
 - § Član 244 str. 270
 - § Član 272 str. 452
 - § Član 293 str. 398
 - § Član 300 str. 571, 610

¹ Indeks članova drugih zakona koji se spominju u sudskoj praksi, po stranama.

-
- § Član 327 str. 499
 - § Član 330 str. 411
 - § Član 338 str. 499
 - § Član 339 str. 422, 622, 623, 624, 627
 - § Član 348 str. 422, 624, 627
 - § Član 403 str. 398
 - § Član 412 str. 506
 - § Član 416 str. 506

 - Odluka o platnom prometu u zemlji
(“Sl. list RCG”, br. 78/04, 06/05, 33/05)
 - § Član 25 str. 449
 - § Član 28 str. 449

 - Opšti kolektivni ugovor
(“Sl. list CG”, br. 14/14, 40/18)
 - § Član 21 str. 379
 - § Član 26 str. 235
 - § Član 28 str. 235
 - § Član 48 str. 467
 - § Član 51 str. 468

 - Opšti kolektivni ugovor
(“Sl. list RCG”, br. 01/04, 59/05, 24/06, “Sl. list CG”, br. 65/10, 09/12, 37/12)
 - § Član 18 str. 379
 - § Član 36 str. 394
 - § Član 78 str. 379

 - Opšti uslovi za isporuku električne energije
(“Sl. list RCG”, br. 01/92, 19/93, 43/93, 46/93, 13/05, 13/05)
 - § Član 9 str. 562
 - § Član 35 str. 562

 - Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju
(“Sl. list RCG”, br. 64/02, 31/05, 49/07, “Sl. list CG”, br. 04/08, 21/09, 45/10, 73/10, 40/11, 45/11, 36/13, 39/13, 44/13, 47/17)
 - § Član 100a str. 277
 - § Član 101b str. 277

 - Porodični zakon
(“Sl. list RCG”, br. 01/07, “Sl. list CG”, br. 53/16)
 - § Član 281 str. 636
 - § Član 282 str. 207
 - § Član 283 str. 254
 - § Član 288 str. 106, 178, 201, 232, 241, 246, 247, 255
 - § Član 289 str. 201, 230, 233, 246, 247
 - § Član 290 str. 201, 230, 231, 232, 241, 246, 247, 249, 255, 265, 269